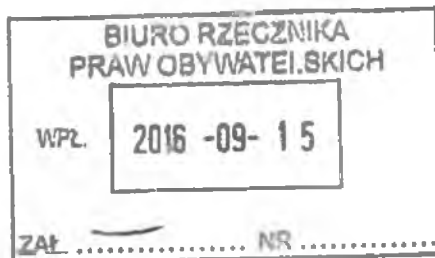

Wołów, dn. 8 września 2016 roku

D/D-0912/1/16/33380

dot. sprawy: KMP.571.12.2016.DK

Szanowny Pan
mgr Przemysław Kazimirski
Zastępca Dyrektora Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
Biuro Rzecznika Praw
Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektore,

w odpowiedzi na pismo z dnia 8 sierpnia 2016 roku, dotyczące ustosunkowania się do uwag i zaleceń zawartych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji, która została przeprowadzona w dniach 16-18 maja br. w Zakładzie Karnym w Wołowie, uprzejmie informuję, co następuje:

- 1) Funkcjonariuszem, który w dniu 28 stycznia br. nadzorował prace porządkowe wykonywane przez osadzonego w korytarzu prowadzącym do celi zabezpieczającej jest st. sierż. szt. Krzysztof Michalski. Nie podlega dyskusji fakt, że forma jakiej użył oddziaływy wydając polecenie osadzonemu była niedopuszczalna. Z wyjaśnień złożonych przez funkcjonariusza wynika, że skazany był jemu znany od dłuższego czasu z uwagi na okoliczność wykonywania prac porządkowych w oddziale D-1 (obejmujących swoim zakresem m.in. sprzątnięcie sal widzeń, korytarzy i pomieszczeń użytkowych, cel zabezpieczających oraz pomieszczenia paczkowni, w którym funkcjonariusz pełni służbę). Prace porządkowe były wykonywane również pod nadzorem st. sierż. szt. Michalskiego. Funkcjonariusz zaprzeczył, aby kiedykolwiek miał intencję traktowania osadzonego w sposób poniżający, niehumanitarny czy wydawał polecenia w „ordynarnej” formie. Co więcej, w trakcie zatrudnienia nieodpłatnego skazanego st. sierż. szt. Michalski wielokrotnie występował z wnioskiem o przyznanie jemu nagród regulaminowych za „sumienne wykonywanie obowiązków”. Osadzony był odbierany przez funkcjonariusza pozytywnie, przełożony doceniał jego zaangażowanie i pracowitość. W jego opinii wszystkie wydawane polecenia były realizowane przez skazanego sumiennie. Według st. sierż. szt. Michalskiego osadzony chętnie nawiązywał rozmowy, opowiadał o sytuacji rodzinnej i planach na przyszłość. Takie relacje nie byłyby możliwe, gdyby funkcjonariusz traktował skazanego niehumanitarnie czy poniżająco. Oddziaływy przyznał, że zwrócenie się do skazanego bez użycia formy per „Pan” wyni-

kało wyłącznie z faktu, że znając osadzonego od dłuższego czasu czuł się w jego obecności dość swobodnie. Z kolei posłużenie się słowem „k***a” nie miało absolutnie na celu poniżenie osadzonego. Według funkcjonariusza zdarzenie miało charakter incydentalny i nie powtórzy się w przyszłości. St. sierż. szt. Michalski przeprosił przy tym za swoje zachowanie.

Z uwagi na ujawnione niewłaściwe postępowanie oddziałowego, przy uwzględnieniu treści wyjaśnień złożonych przez funkcjonariusza oraz dotychczasowego oraz wzorowego przebiegu służby, uznałem, że wystarczającym do zdyscyplinowania st. sierż. szt. Krzysztofa Michalskiego będzie przeprowadzenie z nim rozmowy instruktażowej obejmującej swoją tematyką zasady zwracania się do osób pozbawionych wolności oraz bezwzględne polecenie nieużywania słów i zwrotów powszechnie uznawanych za wulgarne.

- 2) Wszystkim funkcjonariuszom i pracownikom Zakładu Karnego w Wołowie przypomniano zasady zwracania się do osób pozbawionych wolności oraz kategorycznie zakazano używania słów powszechnie uznawanych za wulgarne.
- 3) Obowiązek prawny każdorazowego dokonywania kontroli osobistej osadzonego stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego przy wyjściu i przy powrocie do celi mieszkalnej wynika bezpośrednio z art. 88b § 1 pkt. 5 k.k.w. Dokonywanie kontroli osobistej osadzonych, o których mowa w art. 88a § 1 k.k.w. i 212a § 1 k.k.w., jest determinowane ustawowo i nie zależy od uznaniowości funkcjonariuszy działu ochrony pełniących służbę w bezpośrednim kontakcie z tą kategorią osób pozbawionych wolności. Odstąpienie od powyższego wymogu jest możliwe wyłącznie na podstawie decyzji komisji penitencjarnej, która może uznać, że nie zachodzi potrzeba stosowania takiego warunku. Pragnę dodać, że od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 września 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. nr 1573) komisja penitencjarna Zakładu Karnego w Wołowie podjęła decyzję o odstąpieniu od realizowania wymogu każdorazowego dokonywania kontroli osobistej wobec 13 osadzonych. Nie stwierdzono przy tym wypadków samowolnego odstąpienia przez funkcjonariuszy działu ochrony od przeprowadzania kontroli osobistej osadzonych bądź dokonywania jej w sposób wykraczający poza ramy określone w art. 116 § 3 k.k.w.
- 4) Aktualnie kontrole osobiste osadzonych są realizowane etapowo, z uwzględnieniem zaleceń zawartych w protokole Krajowego Mechanizmu Prewencji. Sposób przeprowadzania każdej kontroli osobistej w całości oparty jest na zasadach określonych w art. 116 § 3 k.k.w. i polega na oglądzi-
nach ciała, sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia oraz przedmiotów posiadanych przez osadzonego.
- 5) Administracja Zakładu Karnego w Wołowie zakończyła praktykę osadzania skazanych w celach wyznaczonych jako cele przejściowe oraz transportowe, jeżeli nie przemawiają za tym prawnie określone przesłanki.
- 6) Funkcjonariusze i pracownicy wołowskiej jednostki penitencjarnej mają obowiązek podejmowania odpowiednich działań celem zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary pozbawienia wolności. Dotyczy to nie tylko zapobiegania niebezpieczeństwu ze strony osób trzecich, ale również zapewnienia ochrony skazanego przed podejmowaniem zachowań autoagresywnych i suicydalnych.
Do realizacji powyższego obowiązku wykorzystuje się wyłącznie instrumenty prawnie dozwolone. Jednym z nich jest korzystanie z wizjerów umożliwiających kontrolę zachowania skazanego prze-

bywającego w celi mieszkalnej, w tym również w wydzielonym kąciku sanitarnym. Wykonanie wizjerów do węzłów sanitarnych jest dopuszczalne na podstawie § 3 ust. 7 pkt. 2 lit. e wytycznych nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 października 2011 roku w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych (zwanymi dalej wytycznymi). W praktyce funkcjonariusze działu ochrony korzystają z wizjerów umożliwiających przeprowadzenie kontroli zachowania skazanych przebywających w węźle sanitarnym przede wszystkim w porze nocnej podczas realizacji obowiązków wynikających z § 32 ust. 3 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 548). Należy zauważyć, że usytuowanie wizjerów w celach wieloosobowych umożliwia objęcie wzrokiem jedynie fragmentu kącika sanitarnego na odpowiedniej wysokości. Oznacza to, że prawo skazanego do intymności (szczególnie podczas załatwiania potrzeb fizjologicznych) nie jest naruszane. Wizjery są również zabezpieczone przed korzystaniem z nich przez osoby postronne. Są one przysłonięte metalową klapą i zamykane na zaczep, a otwarcie następuje tylko na czas niezbędny do dokonania czynności kontrolnych.

Mając na uwadze treść obowiązujących przepisów oraz traktując priorytetowo obowiązek zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w trakcie ich pobytu w Zakładzie Karnym w Wołowie, nie widzę aktualnie możliwości likwidacji bądź trwałego zamalowania wizjerów umożliwiających wgląd do węzłów sanitarnych w celach mieszkalnych.

- 7) Dokonano stosownych zmian technicznych w odbiorze monitoringu wizyjnego z łaźni. Obecnie obszary maskujące są ulokowane w miejscach zapewniających intymność osób korzystających z kąpieli.
- 8) Kamera monitorująca pomieszczenie nr 305 w oddziale D-1, wykorzystywane do dokonywania kontroli osobistych osób pozbawionych wolności, jest wyposażona w funkcję maskowania intymnych części ciała osadzonego poddawanego kontroli.
- 9) Usytuowanie umywalk poza węzłem sanitarnym dotyczy większości cel mieszkalnych znajdujących się w pawilonie B oraz części cel mieszkalnych zlokalizowanych w pawilonie A. Jednakowoż, w myśl § 3 ust. 7 pkt. 2 lit. g wytycznych, takie rozwiązanie jest dopuszczalne. Mając jednakże na względzie argumenty zawarte w raporcie podjąłem decyzję, aby po przystąpieniu do prac remontowych w pawilonach A i B (obejmujących swoim zakresem wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej) umywalki zostały włączone do węzłów sanitarnych. Obecnie, w wyniku prac remontowych prowadzonych w oddziale B-2, umywalki znajdujące się w każdej z w remontowanych cel mieszkalnych zostaną przeniesione do węzłów sanitarnych.
- 10) Wszystkie cele mieszkalne w Zakładzie Karnym w Wołowie, przeznaczone do pobytu więcej niż dwóch osadzonych, posiadają w pełni zabudowane węzły sanitarne (tj. zabudowę, wykonaną z materiału pełnego – cegły i nieprzezroczystych luksferów oraz drzwi). W celach przeznaczonych do pobytu dwóch osób, których łączna liczba wynosi 16, dziewięć posiada zabudowę wykonaną z materiału pełnego. W pozostałych 7 celach mieszkalnych znajduje się prowizoryczna zabudowa oddzielająca węzeł sanitarny od pozostałej części pomieszczenia. Do końca 2016 roku zostanie wykonana pełna zabudowa węzła sanitarnego w trzech celach mieszkalnych dwuosobowych znajdujących się w kompleksowo remontowanym pawilonie mieszkalnym C (z uwagi na warunki architektoniczne zabudowa zostanie wykonana z laminatu kompaktowego HPL). W roku 2017 zo-

staną zabudowane w analogiczny sposób węzły sanitarne znajdujące się w pozostałych czterech dwuosobowych celach mieszkalnych.

- 11) Węzły sanitarne w celach jednoosobowych (poza celami monitorowanymi, przeznaczonymi do pobytu osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego) zostaną wyposażone w ruchome osłony zapewniające osadzonemu intymność podczas korzystania z toalety.
- 12) Kamera znajdująca się w sali widzeń bezdozorowych została wyposażona w przesłonę, która skutecznie uniemożliwi monitorowanie pomieszczenia podczas realizacji w nim widzeń bez osoby dozorującej. Przesłona będzie zdejmowana jedynie w sytuacji, kiedy ze względu na ilość osób chcących skorzystać z widzeń z osobami pozbawionymi wolności, dla ich realizacji koniecznym stanie się udostępnienie również ww. pomieszczenia.
- 13) Zgodnie z opracowaną koncepcją reorganizacji Oddziału Terapeutycznego w Zakładzie Karnym w Wołowie zmniejszeniu ma ulec pojemność części cel mieszkalnych zlokalizowanych w oddziale mieszkalnym B-2. Z dniem 1 stycznia 2017 roku w Oddziale Terapeutycznym powinno przebywać do 70 osadzonych (dotychczasowa pojemność wynosi 50 osób). Skazani będą zakwaterowani w 17 celach mieszkalnych, z których 6 będzie przeznaczonych do pobytu 5 osób, 8 do pobytu 4 osób, 2 do pobytu 3 osób oraz jedna do pobytu dwóch skazanych (obecnie skazani są rozmieszczeni w 10 celach pięcioosobowych).
- 14) Przypomniano funkcjonariuszom działu kwatermistrzowskiego, w szczególności osobom pełniącym funkcje kwatermistrzów oddziałowych, o konieczności niezwłocznego usuwania usterek, które zostały zgłoszone przez osoby pozbawione wolności lub stwierdzone w trakcie wizytacji cel mieszkalnych. Fakt ujawnienia usterek w trakcie wizytacji przez personel oddziału penitencjarnego będzie odnotowywany w protokole powizytacyjnym.
- 15) Przepisy nie nakładają na administrację zakładu karnego obowiązku monitorowania zachowania osadzonego stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu podczas przemieszczania się do miejsc lub pomieszczeń, o których mowa w art. 88b § 1 pkt. 1 k.k.w. oraz art. 88c § 2 k.k.w. Objęcie monitoringiem wizyjnym ciągów komunikacyjnych, którymi poruszają się ww. osadzeni wiązałoby się z koniecznością rezygnacji z monitorowania innych niewrażliwych miejsc w jednostce (urządzenia funkcjonujące w Zakładzie Karnym w Wołowie nie pozwalają na podłączenie kolejnych kamer). Z tego też powodu obecnie nie ma możliwości objęcia monitoringiem ciągu komunikacyjnego, za pośrednictwem którego skazani są doprowadzani na przykład do miejsca realizacji spacerów.
- 16) Od dnia 24 października 2015 roku komisja penitencjarna Zakładu Karnego w Wołowie podjęła wobec 13 osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego, decyzje o odstąpieniu od stosowania niektórych warunków, określonych w art. 88b § 1 k.k.w. O powyższym poinformowałem Krajowy Mechanizm Prewencji pismem z dnia 14 lipca 2016 roku (nr D/O-072/134/16/26693) stanowiącym odpowiedź na pismo z dnia 5 lipca br. (nr KMP.571.12.2016.DK). Informacja ta nie została niestety uwzględniona w treści raportu. Dodatkowo od listopada 2015 roku do końca sierpnia 2016 roku komisja penitencjarna zweryfikowała z kategorii osadzonych, o których mowa w art. 88a § 1 k.k.w. i 212a § 1 k.k.w., łącznie 14 osób, co jest równoznaczne z całkowitym odstąpieniem od stosowa-

nia wspomnianych obostrzeń. Dowodzi to bezsprzecznie, że w wołowskiej jednostce penitencjarnej jest realizowana polityka polegająca na stopniowym i systematycznym łagodzeniu reżimu stosowanego względem osób zakwalifikowanych jako stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego.

- 17) Osobom pozbawionym wolności, które mają problemy z czytaniem lub nie są w stanie zrozumieć treści aktów regulujących ich funkcjonowanie w zakładzie karnym, na przykład tekstu porządku wewnętrznego, zapewnia się daleko idącą pomoc świadczoną przez personel działu penitencjarnego oraz działu terapeutycznego. W wypadku pojawiających się pytań lub też wątpliwości funkcjonariusze i pracownicy wyjaśniają skazanym treść regulacji, która jest dla nich niezrozumiała bądź przekazują w przystępny sposób treść porządku wewnętrznego osobom, które nie mogą się z nim zapoznać z uwagi na posiadane deficyty. Przy zastosowaniu opisanych rozwiązań, które w rzeczywistości odnoszą oczekiwany skutek, wydaje się niecelowym opracowywanie dodatkowych materiałów informacyjnych w tym zakresie.
- 18) Z dniem 8 czerwca 2016 roku został zatrudniony pracownik cywilny na stanowisku młodszego terapeuty w dziale terapeutycznym. Terapeuci, podobnie jak i pozostali funkcjonariusze działu terapeutycznego, znają zasady działania oraz obsługi wszystkich urządzeń mechanicznych znajdujących się na wyposażeniu pracowni terapii zajęciowej. Praktyczną obsługą maszyn zajmują się osadzeni, którzy zostali przeszkoleni w tym zakresie. Warto podkreślić, że przy każdym z urządzeń mechanicznych znajduje się instrukcja obsługi, którą może się posługiwać osoba korzystająca z danego narzędzia.
- 19) Funkcjonariusze i pracownicy Zakładu Karnego w Wołowie pełniący służbę w bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności zostaną objęci szkoleniami z zakresu praw osób pozbawionych wolności. Szkolenia zostaną przeprowadzone do końca br.
- 20) Wszyscy psycholodzy pełniący służbę w dziale penitencjarnym i terapeutycznym oraz terapeuci zajęciowi zostaną objęci superwizją do końca 2016 roku.
- 21) W zarządzeniu wewnętrznym z dnia 2 września 2016 roku zmieniającym zarządzenie w sprawie porządku wewnętrznego w Zakładzie Karnym w Wołowie określono zasady dostępu osadzonych do Biuletynu Informacji Publicznej. Osadzeni mogą zapoznawać się z informacją publiczną za pośrednictwem stanowisk komputerowych znajdujących się w bibliotece zakładu karnego oraz w pomieszczeniu nr 332 usytuowanym w oddziale dla tymczasowo aresztowanych i skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego. Zarządzenie ustala również procedury związane z korzystaniem przez osoby pozbawione wolności z ww. stanowisk.
- 22) Każdorazowo przez wejściem w życie zarządzenia wewnętrznego regulującego porządek wewnętrzny w zakładzie karnym jego tekst jest wydawany osadzonym do wszystkich celach mieszkalnych. W wypadku utraty lub zniszczenia kopii porządku wewnętrznego, wychowawcy – na wniosek osadzonego – przekazują do celi jego kolejny egzemplarz. Niezależnie od tego poleciłem wychowawcom sprawdzanie podczas wizytacji cel mieszkalnych czy osadzeni dysponują aktualnym tekstem porządku wewnętrznego. W wypadku stwierdzenia jego braku wychowawcy są zobowiązani do niezwłocznego wydania skazanym nowego egzemplarza.

- 23) Administracja Zakładu Karnego w Wołowie będzie cyklicznie przeprowadzała kampanię informacyjną dla osób pozbawionych wolności dotyczącą orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Informacje o orzeczeniach będą przedstawiane osadzonym w audycjach, realizowanych przez studio „TV Więzienna 6”.
- 24) Aktualnie osadzeni są zapoznawani z decyzjami o umieszczeniu w celach monitorowanych, a fakt zapoznania się z treścią decyzji oraz pouczeniu o możliwości jej zaskarżenia potwierdzają własnoręcznym podpisem (wraz z datą) składanym na jej drugiej stronie. Natomiast decyzja o użyciu środków przymusu bezpośredniego nie jest sporządzana na piśmie. Osoby, wobec których – z uwagi na prezentowane zachowanie – jest konieczne użycie środka lub środków przymusu bezpośredniego są wzywane do zachowania zgodnego z prawem oraz uprzedzane o zamiarze użycia konkretnych środków (poza wypadkami, gdy następuje bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności funkcjonariusza lub innej osoby). W sytuacji, gdy wezwanie jest bezskuteczne, podejmuje się decyzję o użyciu środków przymusu bezpośredniego. Należy zatem stwierdzić, że osadzony posiada wiedzę na temat przyczyn użycia wobec niego środków przymusu bezpośredniego, ich rodzaju oraz czasu użycia. Po zakończeniu użycia środków przymusu bezpośredniego względem osadzonego zostaje on pouczony o możliwości i trybie zaskarżenia decyzji do Sądu Okręgowego V Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych we Wrocławiu. Dowód na pouczenie osoby, wobec której użyto środka lub środków przymusu bezpośredniego stanowią nagrania z kamer, które rejestrują użycie konkretnego środka lub środków. W wypadku posiedzeń komisji penitencjarnej czy wymierzania kar dyscyplinarnych treść decyzji jest ogłaszana bezpośrednio osobie zainteresowanej.
- 25) Od marca br. trwa kompleksowy remont pawilonu mieszkalnego C, który obejmuje wymianę instalacji: wodno-kanalizacyjnej (w stopniu zapewniającym m.in. dostęp do ciepłej wody użytkowej), centralnego ogrzewania, elektrycznej; remont cel mieszkalnych i korytarzy wszystkich oddziałów. Cele mieszkalne oddane do użytkowania są wyposażane w nowy sprzęt kwaterunkowy oraz wandaloodporne oświetlenie LED'owe. W trzech celach mieszkalnych przeznaczonych do pobytu dwóch osadzonych zostanie wykonana pełna zabudowa węzła sanitarnego. Jednocześnie od lipca br. prowadzone są prace remontowe w celach mieszkalnych zlokalizowanych w oddziale B-2 oraz prace adaptacyjne pomieszczeń z przeznaczeniem na cele mieszkalne w ww. oddziale. Powyższe remonty zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2016 roku. W kolejnym roku planuje się dokonanie kompleksowego remontu instalacji oraz cel mieszkalnych i korytarzy w pawilonie mieszkalnym A. W roku 2018 kompleksowym remontem planuje się objąć pawilon mieszkalny B, a w 2019 roku pawilon mieszkalny D wraz z oddziałem dla tymczasowo aresztowanych i skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego. Wszystkie planowane przedsięwzięcia zostaną zrealizowane po otrzymaniu niezbędných środków finansowych.
- 26) Do końca 2016 roku planuje się przywrócić do użytkowania świetlic oddziałowych wykorzystywanych aktualnie jako dodatkowe cele mieszkalne.
- 27) Pobyt osób z niepełnosprawnością ruchową w celach mieszkalnych w oddziale B-1 (w izbach chorych) wynika z faktu, że większość z nich cierpi również na inne schorzenia, które w ocenie personelu medycznego są podstawą do umieszczenia w izbie chorych. Pod uwagę należy wziąć również okoliczność, że w oddziale mieszkalnym B-1 znajduje się łazienka zaadaptowana na po-

trzeby kąpieli osób niepełnosprawnych ruchowo. Pomieszczenia dwóch izb chorych są generalnie przystosowane do pobytu i funkcjonowania osób z niepełnosprawnością ruchową. Jedyne mankament stanowią zbyt wąskie wejścia do tych cel. Stąd też zostaną wykonane niezbędne prace remontowe, które pozwolą na dostosowanie szerokości wejść do ww. cel mieszkalnych do obowiązujących standardów.

Wyposażenie izb chorych przystosowanych do pobytu osób z niepełnosprawnością ruchową w dwa łóżka piętrowe było spowodowane koniecznością zakwaterowania w tych celach mieszkalnych czterech starannie dobranych skazanych (po dwóch w każdej celi mieszkalnej), którzy pomagają osobom z niepełnosprawnością ruchową podczas wykonywania codziennych czynności. Osoby te nie mają problemów z korzystaniem z górnego łóżka, natomiast bezwzględnie przestrzegają zasady, że osoby z niepełnosprawnością ruchową każdorazowo korzystają z dolnego łóżka. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ustawienie łóżek piętrowych w tych celach mieszkalnych zapewnia wystarczającą przestrzeń manewrową dla osób korzystających z wózków inwalidzkich.

- 28) Podczas remontu pawilonów mieszkalnych A i B zostanie rozważona możliwość przystosowania kolejnych cel mieszkalnych do pobytu osób z niepełnosprawnością ruchową.
- 29) Spacerory dla tymczasowo aresztowanych i skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego są realizowane w trzech turach, w godzinach 8⁰⁰-9⁰⁰, 9³⁰-10³⁰ oraz 11⁰⁰-12⁰⁰. Osadzeni będą mogli korzystać z różnych pór spacerów w ramach comiesięcznej rotacji.
- 30) Zgodnie z obowiązującym w zakładzie karnym porządkiem wewnętrznym osadzeni nie mogą korzystać ze sprzętu elektronicznego i urządzeń elektrycznych w sposób zakłócający porządek w celi, sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, naruszający spokój współosadzonych czy stanowiący zagrożenie dla nich lub osób postronnych. Tego typu zachowania każdorazowo spotykają się z interwencją ze strony administracji zakładu karnego, a jeżeli postępowanie osadzonego nie ulega zmianie także z odpowiedzialnością dyscyplinarną i cofnięciem zgody na posiadanie i korzystanie przez skazanego z danego sprzętu elektronicznego. Osadzeni otrzymują zgodę na posiadanie i korzystanie w celi mieszkalnej z własnych słuchawek, o ile zwrócą się z taką prośbą do kierownictwa jednostki.

Skazany został przetransportowany do Zakładu Karnego w Wołowie w dniu w związku z koniecznością osadzenia w wyznaczonym oddziale typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo tego zakładu. Osadzony został zakwalifikowany do kategorii skazanych, o których mowa w art. 88a § 1 k.k.w. przez komisję penitencjarną Zakładu Karnego w Brzegu. Skazany od samego początku kontestował decyzję komisji penitencjarnej, co przekładało się na prezentowanie przez niego licznych negatywnych zachowań, szczególnie w okresie pierwszych kilku tygodni pobytu w wołowskiej jednostce penitencjarnej. Skazany nie przyjmował przy tym do wiadomości żadnych argumentów podawanych przez przedstawicieli administracji Zakładu Karnego w Wołowie. Z uwagi na postawę osadzonego prowadzono w stosunku do jego osoby nasilone oddziaływania penitencjarne przejawiające się m. in. objęciem skazanego wzmożoną opieką psychologiczną i wychowawczą. Wobec skazanego stosowano również oddziaływania w ramach profilaktyki suicydalnej zawarte w „Karcie Osoby Zagrożonej Samobójstwem”. Pomimo motywowania więźnia do poddania się określonym oddziaływa-

niom, skazany odmawiał udziału w programie readaptacyjnym pn. „Od nowa” opartym na programie „Trening Zastępowania Agresji – ART”). Nie wyraził on także woli korzystania z indywidualnych spotkań z psychologiem ukierunkowanych na redukcję zachowań agresywnych.

Począwszy od marca br. zachowanie skazanego uległo względnej poprawie. Osadzony zaprzestał podejmowania zachowań autoagresywnych, co skutkowało odejściem od stosowania zaleceń zawartych w „Karcie Osoby Zagrożonej Samobójstwem” (z dniem 11 kwietnia br.). Skazany uczestniczył w programie resocjalizacyjnym pn. „Zdrowy tryb życia” oraz w nauce języka angielskiego. Osadzony zwrócił się również z prośbą o przetransportowanie do jednostki penitencjarnej położonej bliżej miejsca zamieszkania jego syna. W odpowiedzi na prośbę skazanego administracja zakładu karnego podjęła działania celem przetransportowania skazanego do Zakładu Karnego w Raciborzu. W dniu 25 maja br. osadzony został przetransportowany do ww. jednostki penitencjarnej. Od ponad trzech miesięcy osadzony przebywa w raciborskim więzieniu.

W pierwszym etapie pobytu skazanego w Zakładzie Karnym w Wołowie wielokrotnie używano względem niego środków przymusu bezpośredniego. Administracja Zakładu Karnego w Wołowie przesłała Krajowemu Mechanizmowi Prewencji cały żądany materiał audiowizualny dokumentujący użycie środków przymusu bezpośredniego wobec osadzonego. Nie jest zatem prawdą, że „nadesłane do BRPO nagranie nie zawiera pełnego obrazu z przebiegu stosowania środka przymusu”. W odniesieniu do informacji zawartych w treści raportu pragnę wyjaśnić, że w dniu 8 lutego br., o godz. 10⁵³ użyto środek przymusu bezpośredniego w postaci celi zabezpieczającej z uwagi na odmowę wykonania przez skazanego poleceń. Omawiany środek użyto 3 minuty po zakończeniu użycia celi zabezpieczającej, w której osadzony był umieszczony od dnia . Z tego powodu nie zachodziła konieczność ponownego dokonania kontroli osobistej osadzonego.

Z analizy monitoringu audiowizualnego z użycia środków przymusu bezpośredniego względem skazanego wynika, że osadzony po raz ostatni posiadał łańcuszek w dniu . Na nagraniu z dnia dokumentującym niszczenie przez skazanego mienia znajdującego się w celi mieszkalnej oraz użycie środków przymusu bezpośredniego, nie stwierdzono aby osadzony posiadał łańcuszek. Podczas stosowania kolejnych środków przymusu bezpośredniego w dniach skazany również nie miał założonego ww. przedmiotu. Najprawdopodobniej „zaginięcie” łańcuszka nastąpiło pomiędzy . Dokładne ustalenie przyczyn utraty przez skazanego łańcuszka nie jest możliwe z uwagi na fakt, że administracja Zakładu Karnego w Wołowie nie posiada zapisu monitoringu z celi mieszkalnej, w której skazany przebywał w dniach 28-30 stycznia br. Niezależnie od powyższych ustaleń brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że zaginięcie łańcuszka stanowiącego własność skazanego nastąpiło wskutek działania lub zaniechania ze strony funkcjonariuszy wołowskiej jednostki penitencjarnej.

W dniu po ujawnieniu przez oddziałowego leżącego na podłodze celi mieszkalnej i niedającego oznak życia skazanego została niezwłocznie podjęta przez pielęgniarkę akcja reanimacyjna. Ze względu na charakter zdarzenia niezbędnym było wyprowadzenie z celi mieszkalnej skazanego który – co warto zauważyć – był wówczas spokojny i utrzymywał, że nie wie co się stało. W celu zapewnienia prawidłowego przebiegu prowadzonych czynności podjęto decyzję o zamknięciu skazanych przebywających na korytarzu Oddziału Terapeutycznego w celach mieszkalnych. Skazani zostali umieszczeni w celi mieszkalnej (skazany był zakwaterowany w tym okresie w ww. celi mieszkalnej). Oprócz obu wspomnianych osadzonych w celi

mieszkalnej znajdowało się również trzech innych skazanych, którzy 9 minut wcześniej powrócili ze spaceru. Po upływie niespełna dwóch minut oddziałowy – po otrzymaniu polecenia od przełożonego – otworzył drzwi celi mieszkalnej i polecił skazanemu opuszczenie pomieszczenia celem udania się do świetlicy oddziału terapeutycznego. W mojej ocenie nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że wspólne osadzenie skazanych na okres „narażało” tego ostatniego „na niebezpieczeństwo w postaci równie tragicznej w skutkach agresji”. Należy podkreślić, że z chwilą ujawnienia zdarzenia nie było jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że skazany dokonał śmiertelnego w skutkach pobicia skazanego a tym bardziej uznania go za „osobę podejrzaną o zbrodnię”. Dodatkowo obecność w celi mieszkalnej czterech innych skazanych skutecznie zapobiegłaby ewentualnym działaniom skazanego skierowanym przeciwko zdrowiu lub życiu któregokolwiek z nich, w tym skazanego. Po otrzymaniu informacji od lekarza, który przybył na miejsce zdarzenia cztery i pół minuty po jego ujawnieniu, że obrażenia widoczne u skazanego nie mogą być wynikiem upadku osadzonego, a najprawdopodobniej powstały wskutek zadania mu wielokrotnych uderzeń, bezzwłocznie podjęto decyzję o zabraniu skazanego z celi mieszkalnej i umieszczeniu w świetlicy oddziału terapeutycznego pod bezpośrednim nadzorem funkcjonariusza działu ochrony.

W skład zespołu terapeutycznego wchodzi trzech psychologów (kierownik działu i dwie funkcjonariuszki). Psycholodzy, w trakcie pełnienia służby, nawet kilka razy dziennie przeprowadzają rozmowy ze skazanym, jeżeli wymaga tego dana sytuacja. Z uwagi na mnogość prowadzonych rozmów psychologicznych oraz przyczyny ich przeprowadzenia, nie wszystkie z nich są odnotowywane w aplikacji Centralna Baza Danych Osób Pozbawionych Wolności Noe.NET. W dniu personel udzielił skazanemu pomocy wychowawczej i psychologicznej w związku ze zdarzeniem, do którego doszło w oddziale mieszkalnym. W opinii kierownika działu terapeutycznego osadzony nie wymagał szczególnych oddziaływań w tym zakresie. Warto przy tym zauważyć, że dla personelu działu terapeutycznego zabójstwo więźnia było bezprecedensowym w swym wymiarze dramatycznym wydarzeniem. Funkcjonariusze byli w celi mieszkalnej po ujawnieniu zdarzenia, prowadzili rozmowy z osadzonymi zakwaterowanymi w Oddziale Terapeutycznym, udzielali stosownych wyjaśnień funkcjonariuszom prowadzącym czynności wyjaśniające, składali zeznania funkcjonariuszom Policji, a przy tym w dalszym ciągu byli zobligowani do zapewnienia prawidłowego toku funkcjonowania oddziału terapeutycznego. Skazany od dnia wystąpienia zdarzenia, był wielokrotnie przyjmowany przez personel działu terapeutycznego w zgłaszanych przezeń sprawach. Gdyby osadzony sygnalizował funkcjonariuszom potrzebę przeprowadzenia z nim rozmowy ze względu na to, że w dalszym ciągu „przeżywa sytuację” z dnia 5 lutego br., to z pewnością zostałaby jemu udzielona stosowna pomoc psychologiczna lub wychowawcza.

Zgodnie z obowiązującym w Zakładzie Karnym w Wołowie porządkiem wewnętrznym i ogłoszeniem w sprawie warunków oraz zasad odbywania widzeń są one realizowane w dni ustawowo wolne od pracy. W trakcie widzeń jest realizowana sprzedaż artykułów spożywczych i napojów w ramach tzw. „poczęstunku”. Sprzedaż jest prowadzona przez

. Z ustaleń wynika, że pracownicy kontrahenta samowolnie zaprzestali prowadzenia sprzedaży w trakcie widzeń realizowanych w dni ustawowo wolne od pracy bez poinformowania administracji zakładu karnego o takiej decyzji. W tej sprawie zwróciłem się do

z prośbą o wyjaśnienie i jednocześnie o zapewnienie sprzedaży w dni ustawowo wolne od pracy. W odpowiedzi przesłał w załączeniu kopię zarządzenia porządkowe-

go, w którym ustala zasady prowadzenia sprzedaży artykułów żywnościowych i napojów w trakcie wizyt. Zapewnił przy tym, że sprzedaż zostanie dostosowana do harmonogramu wizyt realizowanych w jednostkach penitencjarnych, w których prowadzi działalność handlową.

Wbrew twierdzeniom zawartym w treści raportu możliwość kontaktowania się skazanych cudzoziemców z właściwym urzędem konsularnym, a w razie braku takiego urzędu z właściwym przedstawicielstwem dyplomatycznym, nie jest i nigdy nie była uzależniona od decyzji kierownictwa jednostki. Osadzeni obcokrajowcy mogą porozumiewać się z urzędnikiem konsularnym lub wykonującym funkcje konsularne pracownikiem przedstawicielstwa dyplomatycznego za pośrednictwem samoinkasującego aparatu telefonicznego, korespondencji czy w trakcie bezpośrednich spotkań na terenie zakładu karnego w granicach określonych przepisami prawa. Zatem wniosek, o którym mowa w treści raportu, przyjęty na podstawie rozmowy przeprowadzonej przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji ze skazanym obcokrajowcem, jest nieuzasadniony. Warto dodać, że § 13 ust. 2 pkt. 14 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. nr 152, poz. 1493) zobowiązuje dyrektora zakładu karnego do określenia w porządku wewnętrznym dni, godzin i miejsc bezpośredniego kontaktowania się skazanego z przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 38 k.k.w., a nie z urzędnikami konsularnymi lub wykonującym funkcje konsularne pracownikami przedstawicielstw dyplomatycznych. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia nie stanowi katalogu zamkniętego oraz mając na względzie potrzebę poinformowania osadzonych cudzoziemców o zasadach kontaktowania się z właściwym urzędem konsularnym, a w razie braku takiego urzędu z właściwym przedstawicielstwem dyplomatycznym, w znowelizowanym porządku wewnętrznym z dnia 2 września 2016 roku zawarłem regulacje normujące powyższą tematykę.

Funkcjonariusze i pracownicy Zakładu Karnego w Wołowie pełniący służbę w bezpośrednim kontakcie z osobami pozbawionymi wolności są obejmowani licznymi szkoleniami. W roku 2015 wszyscy funkcjonariusze działu ochrony uczestniczyli w szkoleniu z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. 93 osoby zostały przeszkolone w ramach Programu PL-17 „Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych”, finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 (Moduł 2.5. pn. „Realizacja szkoleń kadry Służby Więziennej podnoszących kwalifikacje zawodowe w celu zapewnienia właściwego poziomu stosowania kary pozbawienia wolności zgodnie z międzynarodowymi zasadami praw człowieka”). Pozostali funkcjonariusze działu ochrony zostali przeszkoleni przez wolontariuszy w ramach współpracy z dolnobrzeską Harcerską Organizacją Wychowawczo-Patriotyczną „Cichociemni”.

W szkoleniach z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej uczestniczyli również wychowawcy działu penitencjarnego i terapeutycznego. Jako osoby dozorujące osadzonych podczas realizacji programu resocjalizacyjnego pn. „Nie bój się udzielać pierwszej pomocy”, prowadzonego przez przedstawicieli ww. organizacji harcerskiej, mieli kilkakrotnie możliwość zdobycia wiedzy na temat pierwszej pomocy przedmedycznej. W roku 2016 planuje się objęcie szkoleniem z omawianego zakresu kolejnych funkcjonariuszy i pracowników wołowskiej jednostki penitencjarnej.

Każdy z funkcjonariuszy działu ochrony jest raz w roku objęty szkoleniem wewnątrzdziałowym z zakresu realizowania instrukcji w sprawie wzajemnego ubezpieczania się funkcjonariuszy. W ramach powyższych szkoleń kompleksowo omawia się tematykę dotyczącą użycia środków przymusu bezpośredniego. W roku 2016 szkolenie odbyło się w dniach 23-29 lutego oraz 2-7 marca. Dodatkowo, nie rzadziej niż raz na kwartał, w szkoleniu dotyczącym użycia środków przymusu bezpośrednie-

go uczestniczą dowódcy zmian oraz zastępcy dowódcy zmiany. W bieżącym roku szkolenia dla ww. osób zostały przeprowadzone w dniach 14 stycznia, 10 marca oraz 1 czerwca. Pragnę dodać, że w lipcu br. administracja wołowskiej jednostki penitencjarnej zgłosiła ww. funkcjonariuszy do udziału w kursie z zakresu umiejętności psychospołecznych ze szczególnym uwzględnieniem postępowania w sytuacjach kryzysowych.

W dniach 30 września – 2 października 2015 roku 5 funkcjonariuszy działu ochrony (czterech oddziałowych oraz funkcjonariusz realizujący spacer) pełniących służbę w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi stwarzającymi poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego uczestniczyło w szkoleniu zorganizowanym przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej, pn. „Szkolenie dotyczące pracy z osadzonymi tzw. niebezpiecznymi”.

Corocznie odbywa się szkolenie dla funkcjonariuszy i pracowników Zakładu Karnego w Wołowie dotyczące przeciwdziałania zachowaniom suicydalnym i autoagresywnym wśród osadzonych, prowadzone przez psychologów działów penitencjarnego lub terapeutycznego. W roku 2016 szkolenie zostanie przeprowadzone w grudniu.

Funkcjonariusze i pracownicy działu penitencjarnego uczestniczyli w ostatnich latach w wielu szkoleniach finansowanych ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 oraz organizowanych przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we Wrocławiu. Wśród nich można wymienić w szczególności: „Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej pracującej ze skazanymi tzw. niebezpiecznymi” (3 wychowawców), „Szkolenie dotyczące pracy z osadzonymi tzw. niebezpiecznymi” (wychowawca), „Praca z grupą” (6 wychowawców), „Przeciwdziałanie przemocy” (2 wychowawców), „Agresja i autoagresja – zapobieganie, interwencja” (wychowawca), „Stop przemocy – druga szansa – program skierowany do osób stosujących przemoc domową” (wychowawca i psycholog), „Upowszechnianie stosowania kar nieizolacyjnych i środków probacyjnych w systemie sądownictwa karnego” (wychowawca), „Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej pracującej z osobami odbywającymi długoterminową karę pozbawienia wolności” (2 wychowawców), „Szkolenie dla kadry penitencjarnej z zakresu przygotowania skazanych do funkcjonowania w społeczeństwie po odbyciu kary” (wychowawca) oraz „Szkolenie dla kadry penitencjarnej z zakresu pomocy prawnej” (wychowawca).

W roku 2016 odbędzie się szkolenie dla funkcjonariuszy i pracowników Zakładu Karnego w Wołowie z zakresu praw osób pozbawionych wolności z uwzględnieniem regulacji zawartych aktach międzynarodowych obejmujących problematykę wykonywania kary pozbawienia wolności.

W związku z pobytem terapeuty działu terapeutycznego na zwolnieniu lekarskim, a następnie urlopie macierzyńskim obowiązki związane z prowadzeniem terapii zajęciowej w Oddziale Terapeutycznym zostały scedowane na kierownika oraz wychowawcę działu terapeutycznego. Nieuzasadnioną jest przy tym sugestia zawarta w treści raportu, jakoby wynikiem nieobecności terapeuty był „dramatyczny” wzrost liczby samouszkodzeń wśród osadzonych odbywających karę pozbawienia wolności w oddziale dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. Na wstępie należy wskazać, że od wielu lat liczba aktów autoagresywnych dokonywanych przez skazanych odbywających karę w Oddziale Terapeutycznym utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie. Jest to niewątpliwie efekt skutecznych oddziaływań prowadzonych przez personel działu terapeutycznego. Tegoroczna ilość dokonanych samouszkodzeń przez tą populację skazanych, wynosząca na koniec sierpnia 12 aktów samoagresji, jest co prawda większa od liczby samouszkodzeń, do

których doszło w roku ubiegłym (tj. 5 zdarzeń). Jednakże ich przyczyną były próby wymuszenia przez skazanych określonego postępowania personelu działu terapeutycznego (głównie w zakresie nieuzasadnionej zmiany miejsca zakwaterowania), a nie nieobecność terapeuty. Aż 11 z 12 wypadków samoszkodzeń dokonanych w 2016 roku miało charakter instrumentalny, a tylko jedno podłoże emocjonalne. Jak już wspominałem (w pkt 18) od dnia 8 czerwca br. został zatrudniony kolejny terapeuta zajęciowy na etacie pracownika cywilnego.

Z pozdrowieniami

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Wołowie

opiek Robert Kuczera

Wykonano w 2 egz. (KP/KP):

Egz. nr 1 – Adresat,

Egz. nr 2 – a/a.

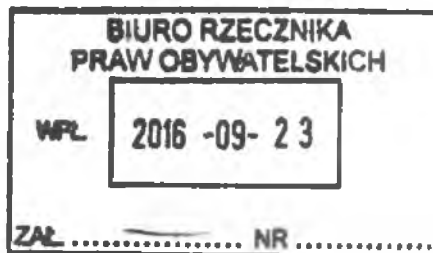
OKRĘGOWY INSPEKTORAT SŁUŻBY WIEZIENNEJ

ul. Kleczkowska 35
50-211 Wrocław
tel. 071 32-72-600 fax. 071 32-72-670
e-mail: oisw_wroclaw@sw.gov.pl

RPw/57878/2016 P
Data: 2016-09-23

Wrocław *16*.09.2016r.

Pan

mgr Przemysław Kazimirski

Zastępca Dyrektora Zespołu

Krajowego Mechanizmu Prewencji

Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

OI/D-kk/0912/4/16/2690

Z uwagą zapoznałem się z wynikami Raportu sygn. akt KMP.571.12.2016.DK przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w dniach 16 – 18 maja 2016r. Zakładu Karnego w Wołowie.

W trakcie wizytacji poddano ocenie sposób traktowania osób pozbawionych wolności w szczególności pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Z informacji otrzymanej od Dyrektora Zakładu Karnego w Wołowie wynika, że większość rekomendacji zawartych w raporcie została zrealizowana lub jest w trakcie realizacji. Ponadto Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we Wrocławiu realizuje zalecenie nr 20 dotyczące organizacji superwizji. Zgodnie z harmonogramem superwizja zostanie przeprowadzona w terminie 06.09 – 21.11.2016 dla grupy 14 osób - psychologów Działów Penitencjarnych i Ośrodków Diagnostycznych.. W superwizji uczestniczą także psychologowie z Zakładu Karnego w Wołowie.

Odnośnie zaleceń skierowanych do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we Wrocławiu uprzejmie informuję, że w planie wydatków OISW we Wrocławiu w paragrafie 4270 w roku 2016 zostały wprowadzone następujące zadania remontowe:

1. „Remont instalacji wodno - kanalizacyjnej w budynku penitencjarnym C w Zakładzie Karnym w Wołowie” o wartości 1.040.400,00 zł,

2. „Remont świetlika i dachu budynku bramowo - ochronnego w Zakładzie w Zakładzie Karnym w Wołowie” o wartości 250.000,00 zł

Należy zaznaczyć również, że Zakład Karny w Wołowie otrzymał środki finansowe na naprawę i konserwację – obecnie w planie wydatków posiada środki w wysokości 83.000,00 zł

Plan wydatków Zakładu Karnego w Wołowie na rok 2016 w paragrafie 4270 stanowi ok. 25 % całości planu Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej we Wrocławiu.

Natomiast w roku 2015 Zakład Karny w Wołowie w paragrafie 4270 wydatkował kwotę 622.012 zł, co stanowiło ok. 14 % planu wydatków OISW we Wrocławiu. Należy nadmienić, że z ww. kwoty zrealizowano zadanie remontowe pn:

1. „Remont dyżurki oddziałowego i zaplecza techniczno - sanitarnego w łaźni w ZK w Wołowie” o wartości 257.759,00 zł,
2. „Remont instalacji agregatu w Zakładzie Karnym w Wołowie” o wartości 60.144,00 zł,
3. „Remont rozdzielni elektrycznej w Zakładzie Karnym w Wołowie” o wartości 220.000,00 zł,

Jednocześnie informuję, że zgłoszone przez nas potrzeby na remonty w ramach paragrafu 4270 wynosiły:

- na rok 2013 - 5.323.907 zł,
- na rok 2014 - 9.841.231 zł,
- na rok 2015 - 16.248.773 zł,
- na rok 2016 - 22.550.205 zł.

Natomiast plany wydatków jakie otrzymaliśmy w paragrafie 4270 były następujące:

- na rok 2013 - 1.658.982 zł,
- na rok 2014 - 3.939.834 zł,
- na rok 2015 - 4.460.123 zł,
- na rok 2016 - 5.411.500 zł.

W związku z tym, że potrzeby Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej we Wrocławiu znacznie przewyższają realne plany finansowe, zmuszeni jesteśmy ustalać priorytety, w tym kolejność realizacji prac remontowych w jednostkach podległych. Przede wszystkim w pierwszej kolejności realizowane są newralgiczne

zadania. Równoległe prowadzone są systematyczne prace remontowe w każdej z jednostek okręgu wrocławskiego. Dotyczy to m.in. remontów cel i pomieszczeń użytkowanych przez osadzonych, jak i pomieszczeń dla funkcjonariuszy wykonujących obowiązki służbowe. Przeprowadzane są także bieżące i planowe remonty budynków penitencjarnych w celu utrzymania ich w należytym stanie technicznym. Ich zakres uzależniony jest od posiadanych środków finansowych oraz od uzgodnień z konserwatorem zabytków. Wyasygnowanie większych środków finansowych z planu finansowego, który został podzielony na 14 podległych jednostek w obecnej chwili jest niemożliwe. W ocenie OISW we Wrocławiu, posiadane przez Zakład Karny w Wołowie środki finansowe zabezpieczą realizację poleceń zawartych w rekomendacjach.

Pragnę zapewnić, że dla Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej we Wrocławiu priorytetem będzie zaspokojenie realizacji zadań w Zakładzie Karnym w Wołowie rekomendowanych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji. Dodatkowo w zależności od wysokości posiadania środków finansowych w roku 2017 planowana jest kontynuacja zadań remontowych związanych z polepszeniem warunków bytowych osadzonych (w szczególności w skrzydle A budynku penitencjarnego).

Wyk. OI/D-kk/BS - 4 egz.

1. Adresat
2. Biuro Spraw Wewnętrznych
CZSW Warszawa (BSW-0912/27/16/1668)
3. Dyrektor Zakładu Karnego w Wołowie
4. Aa

2 paweł
DYREKTOR OKRĘGOWY
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ
we Wrocławiu
płk Tomasz Raczyk

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2017 -02- 27

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.571.12.2016.DK

Pan
ppłk Robert Kuczera
Dyrektor Zakładu Karnego
w Wołowie
ul. Więzienna 6
56-100 Wołów

Dot. D/D-0912/1/16/33380

Szanowny Panie Dyrektorze

W związku z odpowiedzią na raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (KMPT) z wizytacji, która na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich została przeprowadzona w Zakładzie Karnym w Wołowie, należy zauważyć, że choć pozytywnie ustosunkował się Pan do znacznej części zaleceń, to są jednak kwestie wymagające ponownego wystąpienia z naszej strony.

Ad.1 i 2) Sprawa niewłaściwego zwracania się przez oddziałowego do jednego z więźniów została wyjaśniona i KMPT przyjmuje bez zastrzeżeń informację o sposobie potraktowania funkcjonariusza winnego opisanej w raporcie sytuacji. Przypomnienie wszystkim funkcjonariuszom i pracownikom Zakładu Karnego w Wołowie zasad zwracania się do osób pozbawionych wolności oraz kategorycznie zakazanie używania słów powszechnie uznawanych za wulgarne też należy uznać za właściwe potraktowanie zgłoszonego problemu.

Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że ocena wydanego osadzonemu w ostrym tonie polecenia cyt. *To zostaw kurwa*, jakoby nie było ono ordynarne, jest nie do przyjęcia choćby ze względu na użyty wulgaryzm. Nie sposób też się zgodzić z usprawiedliwieniem mówienia więźniowi na *Ty* w związku z tym, że funkcjonariusz cyt. *znając osadzonego od dłuższego czasu czuł się w jego obecności dość swobodnie*.

Stwierdzoną przez Mechanizm w wielu jednostkach penitencjarnych nieprawidłowością w obszarze traktowania więźniów jest zwracanie się do osadzonych po nazwisku lub na *Ty*, co nie

przeprowadzania kontroli szczegółowej przy każdorazowym opuszczeniu celi mieszkalnej, jeżeli osadzony pozostaje na terenie oddziału pod stałym dozorem funkcjonariusza, o co apelowano w raporcie KMPT.

Powyższe wnioski uzupełniają dotychczasową analizę materiałów dotyczących innych więźniów, przeprowadzoną również w kontekście zasadności utrzymania ich statusu jako osadzonych niebezpiecznych.

W sprawie stopniowego łagodzenia reżimu, wobec udzielonej przez Pana odpowiedzi, należy przypomnieć, iż w raporcie Mechanizmu wskazano, iż w świetle znowelizowanych przepisów K.k.w. z dnia 10 września 2015 r., istnieje możliwość uznania przez komisję penitencjarną, że nie zachodzi potrzeba stosowania wszystkich warunków związanych z reżimem dla niebezpiecznych, wskazanych w art. 88 b K.k.w. i odstąpienie od stosowania jednego lub więcej z nich. Jak już wspomniano, reprezentanci KMPT zalecali, aby zwłaszcza w przypadkach osób dłużej mających status niebezpiecznych, rozważać stopniowe i systematyczne łagodzenie rygoru oraz podejmowanie przez komisję penitencjarną w tym zakresie formalnych decyzji, zgodnie z treścią 88 lit. b § 2 K.k.w.

Z informacji uzyskanych przez uczestnika wizytacji - dr Marcina Mazura (obecnie zastępcy dyrektora w Zespole do spraw Wykonywania Kar) wynika, że do dnia rozpoczęcia wizytacji (16 maja 2016 r.), formalnie odstąpiono od wskazanych w powyższym przepisie warunków tylko raz - w 2015 r. - tuż po opisanej nowelizacji. Sprawa ta była omawiana podczas podsumowania wizytacji m.in. z udziałem Krzysztofa Olkowicza – Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich, podczas którego nie zaprzeczał Pan temu. Być może doszło do nieporozumienia i wskazania na przypadki, które miały miejsce już po wizytacji KMPT i które nie mogły być przedmiotem raportu Mechanizmu, ale za to należy je uznać za pozytywny efekt wydanego w opisywanym zakresie zalecenia. Aby zatem ostatecznie rozwiązać wątpliwości dotyczące tego tematu, wobec podania przez Pana informacji o tym, że od września 2015 r. komisja penitencjarna Zakładu Karnego w Wołowie podjęła decyzję o odstąpieniu od realizowania wymogu każdorazowego dokonywania kontroli osobistej wobec 13 osadzonych, uprzejmie proszę o wskazanie dat wydanych w tej sprawie postanowień wraz z danymi więźniów, których one dotyczyły.

Odnosił się Pan do wskazanego w raporcie KMPT zarzutu, opartego na informacjach od samych więźniów uznanych za niebezpiecznych, o niezwiązanych z bezpieczeństwem różnicach w traktowaniu ich przy okazji kontroli osobistych. Cytowane w raporcie relacje osadzonych brzmią: *Jak się prowadzi wojnę z funkcjonariuszem, to do naga, przysiad jako kara oraz Zdejmuję również bieliznę, na co dzień to nie, ale czasami tak robią pod górkę.* W odpowiedzi poinformował Pan KMPT, że nie stwierdzono wypadków samowolnego odstąpienia przez funkcjonariuszy działu ochrony od przeprowadzania kontroli osobistej osadzonych bądź dokonywania jej w sposób wykraczający poza ramy określone w art. 116 § 3 K.k.w. Uprzejmie należy w tym miejscu przypomnieć, że wizytujący zaznaczali podczas podsumowania, że w rozmowach z osadzonymi

brali pod uwagę możliwość wprowadzenia ich w błąd. Jednakże rozmowy z więźniami na ten temat nie były im zapowiedziane i prowadzone były w sposób wykluczający możliwość porozumiewania się ich między sobą, a mimo to odebrano podobne sygnały dotyczące opisywanego problemu. Nie podważając Pana uznania dotyczącego nieprawdziwości słów osadzonych, uprzejmie proszę jednak o uzupełnienie udzielonej odpowiedzi o wskazanie, jakie czynności wyjaśniające zostały przeprowadzone w tej sprawie czy też na jakich innych argumentach oparł Pan niniejszą odpowiedź.

Ad. 6) Należy wyrazić zrozumienie dla potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa więźniom. Jednakże w kwestii możliwości wglądu przez wizjery ulokowane w ścianach korytarzy oddziałów mieszkalnych do kąpoków sanitarnych, uprzejmie informuję, że Pana stanowisko nie może być przyjęte, gdyż opisana sytuacja narusza intymność osób korzystających z tych urządzeń.

Racje Rzecznika Praw Obywatelskich w tej sprawie zostały przyjęte przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, który w dniu 5 stycznia 2017 r. skierował do wszystkich Dyrektorów Okręgowych Służby Więziennej polecenie podjęcia niezwłocznych prac w celu likwidacji takich wizjerów (sygn. BO-073/17/1). Jednocześnie zwrócił uwagę, że *w przypadku konieczności obserwacji zachowania osadzonych w takich miejscach należy wyposażyć je w monitoring, z maskowaniem stref intymnych zgodnie z art. 73 a § 5 Kodeksu karnego wykonawczego.*

Mając na względzie powyższe, należy ponowić zalecenie likwidacji omawianych wizjerów.

Wobec końcowych wyjaśnień, zawartych w Pana odpowiedzi, należy również odnieść się do sprawy terapeuty w oddziale terapeutycznym. Jak wskazano w raporcie z wizytacji, która miała miejsce w maju 2016 r., od grudnia 2015 r. oddział terapeutyczny nie miał terapeuty, z uwagi na przebywanie na zwolnieniu lekarskim i urlopie macierzyńskim oraz wychowawczym jedynej osoby, która pełniła tę funkcję. W raporcie wskazano na możliwość zatrudnienia na zastępstwo pracownika cywilnego, jaką daje art. 60 lit. b ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1415 j.t. z późn.zm.). Należy wyrazić zadowolenie z informacji, iż z tej możliwości skorzystano w czerwcu 2016 r. i na etacie pracownika cywilnego został zatrudniony kolejny terapeuta zajęciowy. Jednocześnie proszę o przyjęcie uwagi, że zawarta w raporcie informacja o drastycznym wzroście liczby samouszkodzeń w okresie nieobecności terapeuty, sformułowana była na podstawie danych przekazanych przez kierownika oddziału terapeutycznego o ponad 50% wzroście liczby samouszkodzeń w okresie absencji terapeuty. Na związek wzrostu autoagresywnych zachowań więźniów z tą sytuacją wskazywał sam kierownik oddziału terapeutycznego. Z ustaleń wizytujących wynikało również, że w oddziale terapeutycznym 2 pracownie terapeutyczne (szwalnia i stolarnia) nie działają ze względu na brak terapeuty, który posługiwałby się urządzeniami w nich ulokowanymi.

W załączeniu zwracam, z uprzejmym podziękowaniem akta osobowe
, nadesłane przy piśmie z dnia 24 stycznia 2017 r. ppłk Romana Chodorowskiego –
zastępcy dyrektora Zakładu Karnego w Wołowie (sygn. D/P-4148/3/17/PP).

Załącznik 1.

Z poważaniem

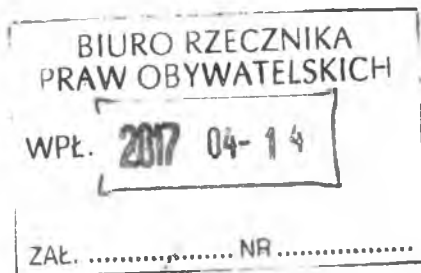
Dorota Krzysztoń

Główny specjalista

DD.0812.1.2017.KP

Wołów, dn.4 kwietnia 2017 r.

Szanowna Pani
dr Dorota Krzysztoń
Główny specjalista
w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowna Pani Doktor,

w odpowiedzi na Pani pismo z dnia 27 lutego 2017 roku (data wpływu 6 marca 2017 roku), nr KMP.571.12.2016.DK, dotyczące ponownego wyjaśnienia niektórych zaleceń zawartych w raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji z dnia 8 sierpnia 2016 roku z wizytacji Zakładu Karnego w Wołowie, uprzejmie informuję, co następuje:

Ustosunkowując się do zalecenia nr 16, dotyczącego „rozważenia stopniowego i systematycznego łagodzenia reżimu wykonywania kary przez skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu oraz podejmowanie w tym względzie przez komisję penitencjarną formalnych decyzji, zgodnie z treścią art. 88 b § 2 k.k.w.”, poinformowałem Państwa w piśmie z dnia 8 września 2016 roku (nr D/D-0912/1/16/33380), że administracja Zakładu Karnego w Wołowie przystąpiła do jego realizacji. Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy było odstępianie od niektórych warunków, o których mowa w art. 88 b § 1 k.k.w., wobec 13 osadzonych tzw. „niebezpiecznych”. Dodam, że jako cezurę czasową przyjęto datę sporządzenia odpowiedzi na Państwa raport a nie datę podsumowania wizytacji. Pragnę zauważyć, że w ten sam sposób odniosłem się do innych zaleceń, w których proponowaliście Państwo przyjęcie określonej praktyki lub zaniechanie niektórych działań.

Zgodnie z informacją przekazaną Państwu podczas wizytacji Zakładu Karnego w Wołowie do dnia 18 maja 2016 roku podjęto decyzję o złagodzeniu reżimu w stosunku do jednego osadzonego tzw. „niebezpiecznego” tj. (w dniu). Natomiast w dniu 25 maja 2016 roku komisja penitencjarna, wychodząc naprzeciw zaleceniu przedstawionemu przez Państwo w trakcie podsumowania wizytacji, odstąpiła od stosowania niektórych warunków wobec: .

W odpowiedzi na

raport nie wskazywałem, że w jego treści podano nieprawdziwe informacje. Wyraziłem jedynie ubolewanie, że pomimo przesłania Państwu w dniu 14 lipca 2016 roku danych o całkowitej liczbie osadzonych, względem których – po wejściu w życie nowelizacji k.k.w. – odstąpiono od stosowania niektórych warunków, informacja ta nie została opublikowana w treści raportu.

Zgodnie z poleceniem Zastępcy Dyrektora Generalnego Służby Więziennej płka Jerzego Kopia, zawartym w piśmie z dnia 14 października 2016 roku nr BO-073/16/2002, podjęto w Zakładzie Karnym w Wołowie niezbędne prace, celem uniemożliwienia obserwacji zachowania skazanych przebywających w kąciakach sanitarnych cel mieszkalnych wieloosobowych innych niż monitorowane za pośrednictwem systemu telewizji przemysłowej. Prace zostały ukończone w dniu 31 października 2016 roku. W związku z powyższym od początku listopada ubiegłego roku nie istnieje możliwość monitorowania zachowania skazanych przebywających w kąciakach sanitarnych, za pośrednictwem wizjerów umieszczonych w ścianach.

W nawiązaniu do zalecenia dotyczącego „zrewidowania praktyki przeprowadzania kontroli osobistych osadzonych uznanych za niebezpiecznych” poinformowałem Państwa, że nie stwierdzono wypadków samowolnego odstąpienia przez funkcjonariuszy działu ochrony od przeprowadzania kontroli osobistej tej kategorii osadzonych bądź dokonywania jej w sposób wykraczający poza ramy określone w art. 116 § 3 k.k.w. Powyższy wniosek wynikał bezpośrednio z ustaleń, których dokonało kierownictwo działu ochrony na podstawie analizy zarejestrowanego materiału video z systemu telewizji przemysłowej, rozmów z oddziałowymi, pełniącymi służbę w oddziale dla skazanych tzw. „niebezpiecznych” oraz bezpośredniej kontroli sposobu wykonywania przez funkcjonariuszy obowiązków służbowych. W trakcie przeprowadzonych czynności nie wykazano, aby którykolwiek z oddziałowych wykonywał powierzone jemu zadania w sposób nieprawidłowy lub dopuszczał się uchybień, także w zakresie sposobu przeprowadzania kontroli osobistych osadzonych. Dodam, że do służby w oddziale dla skazanych tzw. „niebezpiecznych” są kierowani doświadczeni funkcjonariusze, którzy mają świadomość, iż sposób pełnienia przez nich służby podlega kontroli przez przełożonych również przy wykorzystaniu systemu telewizji przemysłowej. W mojej ocenie istnieje znikome prawdopodobieństwo, aby funkcjonariusz celowo dopuszczał się uchybień lub nieprawidłowości, których ujawnienie przy zastosowaniu wspomnianych narzędzi kontrolnych nie sprawiałoby większych trudności, a tym samym narażał się na wyciągnięcie wobec niego konsekwencji dyscyplinarnych.

Z pozdrowieniami

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Wołowie
płk Robert Kuczeła

Wykonano w 2 egz.:

1. Adresat,
2. aa.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

2017 -04- 2 1

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.571.12.2016.DK

**Pan
ppłk Robert Kuczera
Dyrektor Zakładu Karnego
w Wołowie
ul. Więzienna 6
56-100 Wołów**

Dot. DD.0812.1.2017.KP

Szanowny Panie Dyrektorze

Dziękuję za odpowiedź i wyjaśnienia zawarte w Pana piśmie z dnia 4 kwietnia 2017 r.

Należy również wyrazić zadowolenie z realizacji zalecenia Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur dotyczącego likwidacji wizjerów ulokowanych w ścianach korytarzy oddziałów mieszkalnych, umożliwiających wgląd do kąpeków sanitarnych.

Wobec wyrażonego przez Pana wcześniej ubolewania dotyczącego faktu, że w raporcie KMPT z wizytacji Zakładu Karnego w Wołowie, która miała miejsce w dniach 16-18 maja 2016 r., nie pojawiła się informacja o całkowitej liczbie osadzonych uznanych za niebezpiecznych, względem których - po wejściu w życie nowelizacji K.k.w. - odstąpiono od stosowania niektórych warunków wykonywania kary, uprzejmie wyjaśniam, że w kontekście przedstawionym w przywołanym przez Pana piśmie nie było to możliwe. Wszystkie dane, o które prosiliśmy, również w formie pisemnie przekazanej listy dokumentów, miały obrazować sytuację zastaną podczas wizytacji (zwrot „do dnia wizytacji”). Istniała oczywiście możliwość wskazania w raporcie pozytywnych skutków wydanego na miejscu zalecenia KMPT, jednakże z Państwa pisma, które Pan przywołuje, z dnia 14 sierpnia 2016 r. (DO-072/134/16/26693) to nie wynikało.

Zgodnie z treścią otrzymanej informacji (data i sygn. pisma podana w poprzednim akapicie), podczas posiedzenia komisji penitencjarnej w dniu 25 maja 2016 r. (tuż po naszej wizytacji) podjęto decyzję o zmianie warunków dokonywania kontroli, o której mowa w art. 88 lit. b § 1 pkt 5 K.k.w. wobec 1 osadzonego, którego akta miały być jeszcze nadesłane do naszego Biura, celem

analizy opisywanego zagadnienia. Dodatkowo kpt. Krzysztof Pietrzak - Zastępca Dyrektora Zakładu Karnego w Wołowie wskazał, że od dnia wejścia w życie nowelizacji K.k.w. (z dnia 10 września 2015 r.) komisja penitencyjna Zakładu Karnego w Wołowie podjęła decyzję w sprawie odstąpienia od stosowania niektórych zapisów art. 88b § 1 K.k.w. *w odniesieniu do 13 osadzonych zakwalifikowanych jako stwarzających poważne zagrożenie społeczne lub poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego*. Jak Pan wie, stało to w sprzeczności z danymi uzyskanymi podczas wizytacji, zgodnie z którymi reżim wykonania kary pozbawienia wolności został złagodzony wobec 1 osoby. Dopiero w aktualnym Pana piśmie zawarta została informacja, że wszystkie decyzje komisji penitencyjnej dotyczące **łącznie** 13 osób zapadły na tym samym posiedzeniu w dniu 25 maja 2016 r. i były skutkiem zalecenia KMPT. Gdyby w omawianej korespondencji informacja ta była przedstawiona, z pewnością zostałaby upubliczniona w raporcie KMPT.

Zapewniam jednak, że pozytywna reakcja komisji penitencyjnej na uwagi KMPT, która jest niezwykle ważna w świetle wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w opisanych w raporcie sprawach przeciwko Polsce, nie umknie publicznej uwadze, gdyż cała korespondencja dotycząca wizytacji (nie tylko raport Mechanizmu) zostanie opublikowana na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z poważaniem

Dorota Krzysztoń

Główny specjalista